

מאוצרות הפרשה

"הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר" – ואיך יכול היה לאכול בשור קדשים? משום כך טורח הכתוב ומדגיש "לאכל לחם", כי אכן מלבד הלחם לא יכול היה יתרו לאכול מאומה... (כמוצא שלל רב) והודעת לחם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (יה, ט) אמרו חז"ל (מכילתא פרשת יתרו): "את הדרך" – זה ביקור חולים". פעם הלך רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל לקיים מצוות ביקור חולים אצל תלמיד חכם וירא שמים שהיה מתמיד בתורה ובעבודת ה'. החולה ביכה בפניו את מצבו, שאינו מאפשר לו לעסוק בתורה ועבודה כהרגלו. רבי שלמה זלמן ניחמו ועודדו בדברים האלה: אברהם אבינו היה איש החסד. בסוף פרשת וירא אומרת התורה: "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' קל עולם". פירש רש"י: "על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אל-ה-לכל העולם. לאחר שאוכלים ושותים, אומר להם: ברכו למי שאכלתם משלו. סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". מעשי החסד של אברהם נעשו כמשך עשרים ושש שנים, ובודאי היה אפשר לכתוב על מעשי החסד הללו כרכים רבים. עם כל זאת אומר רש"י, כל עשרים ושש שנות החסד שלו נכתבו בתורה בפסוק אחד בלבד! לעומת זאת, בתחילת פרשת וירא תארה התורה בפרוט ובאריכות גדולה את הכנסת האורחים של המלאכים בביתו של אברהם אבינו – המסירות והזריזות שלו, הוראותיו לשרה אמנו, המאכלים השונים שהאכילם, וכל כיוצא בזה. יש לפקפק על עצם גדלות המעשה של אברהם אבינו עם המלאכים, שהרי מדובר במלאכים שאינם זקוקים לאכילה ושתיה, וחלק גדול מהסעודה התקלקל – כשנטמאת העיסה, והוא לא הביא להם לחם, אלא רק בשר וחרדל וחמאה. היתכן שעל מעשה זה תכתב פרשה שלמה, והוא יוזכר במתן תורה על ידי משה רבנו, ולעומת זאת, מעשי החסד שלו עשרות בשנים יוזכרו בפסוק אחד בלבד?! אלא, ביאר רבי שלמה זלמן הפלא ופלא: באותו זמן היה אברהם אבינו חלש וחולה, ולכן כל תנועה שעשה – יש לה חשיבות מיוחדת, והיא ראויה להכתב בפסוק מפורש, יותר מכל עשרים ושש שנות חסד! לא בכדי עושה התורה זכר גדול למצוה שעשה אברהם אבינו מתוך חולשה וחולי, כי היא נחשבת יותר מפעולות גדולות ונצורות שנמשכו שנים רבות אך נעשו בכח איתן! מכאן אנו למדים כמה גדולה חשיבותה של כל תנועה של מצוה שעושה אדם מתוך חולשה וחולי, במסרו את נפשו לכבוד קונו. נתאר לעצמנו אדם המאושפז בבית חולים ח"ו. הוא מוגבל מאוד בפעולותיו, לעתים הוא אינו יכול להתעטף בצעיפת ולהניח תפילין, אינו יכול לעמוד בתפילה, הוא שוכב פרקדן ובקושי יכול להטות את גופו ימינה ושמאלה. את תפילת שמונה עשרה הוא נאלץ להתפלל בלי טלית ותפילין, בלי בית כנסת ובלי מנין, בשכיבה, לבוש בגדי בית חולים, והתנועה היחידה שהוא יכול לעשות לכבוד השי"ת היא על ידי שמטה עצמו מעט לצד, שלא יהיה פרקדן. תפלת שמונה עשרה זו נחשבת אצל הקב"ה יותר משבעים שנה של תפלות שמונה עשרה מעומד, בגדלות המוחין, בבית הכנסת, בציבור, עם טלית ותפילין! וכן כל תנועה ופעולה לכבוד שמים שעושה אדם מתוך חולשה וחולי, אין ערוך לחשיבותו, והן רצויות ואהובות אצל הקב"ה מכל מעשה שעושה האדם בהיותו אמיץ כח. (רבי מנשה ישראל רייזן שליט"א, נאה דורש)

וישמע יתרו (יא, א)

פירש רש"י: "וישמע יתרו – מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". יש להבין, מה כל כך מרגש במלחמת עמלק? מה היה שם יותר מאשר היה במצרים? מבאר ה"משך חכמה": על מי בא עמלק להלחם? הרי כל עם ישראל היו בתוך הענן ולא יכלו לעשות להם כלום. אלא, הוא בא להלחם על מי שהיה מוחין לענן, המה הערב רב, הגרים הגרורים, וכל אותם חסרי כח מחמת הטאם שהיה הענן פולטם. זהו שאמר הכתוב (דברים כה, יח): "ויזנב בך כל הנחשלים אחריו" – שעמם עשה עמלק מלחמה. כנגד זה יצאו כל בני ישראל להלחם עם עמלק במסירות נפש! עבור מי? עבור "הנחשלים אחריו", הרשעים. כשראה זאת יתרו אמר: אם זהו עם ישראל, שמוכנים למסור את נפשם בעבור אלו שיצאו מן המחנה, אני רוצה להיות שיד לעם זה. אמר לי פעם רבי אשר אריאלי שליט"א: א: כולם תמהים איך זכה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל לכזאת ישיבה, ישיבת מיר, שלומדים בה כמה וכמה אלפי תלמידים, כן ירבו. מה הסוד? איך לך מה שאני חושב: מספרים שכאשר ישיבת מיר הוקמה, למדו בה כמה בחורים טובים, עלויים שהגיעו מ'עץ חיים". אבל הסתנן לשם גם בחור אחד, 'חלבנה', שעשה בזיונות לישיבה, והתלמידים התבישו ממנו מאד. בכל מקום שאמרו שהם לומדים בישיבת מיר לענו להם: "אה! אתם לומדים ביחד עם הבחור ההוא" ... ופניהם חפו. הם נגשו לרבי אליעזר יהודה וביקשו שיוציא אותו מהישיבה, אך הוא לא הסכים. הגיעו הדברים לידי כך, שהם כבר לא יכלו לסבול יותר, והם נגשו, כולם ביחד, לראש הישיבה ואמרו לו: "אנחנו כבר לא מסוגלים לספוג כאלו בזיונות. או שראש הישיבה יוציא אותו מהישיבה, או שאנחנו נעזוב את הישיבה!". אמר להם ר' אליעזר יהודה: "אני מבין אתכם היטב, ואני גם מבין היטב את המחיר שאני אשלם על מה שאני עומד לומר לכם, ואף על פי כן אני אומר לכם: תעזבו את הישיבה ואני אשאיר אתו לבד!" לתמיהתם הגדולה הסביר: "אני לא בונה ישיבה בשבילי. אני בונה ישיבה כי הקב"ה רוצה שאני אבנה ישיבה! אם אתם תלכו – הרי לא תלכו לרחוב, תלכו לישיבות אחרות. אז במקום שתהיה לך אליעזר יהודה ישיבה טובה – תהיה למישהו אחר ישיבה טובה. אבל הבחור הזה – אמנם קיבלנו אותו בטעות, אבל כעת אם הוא ילך מכאן – הוא ילך לרחוב. הקב"ה רוצה, אפוא, שהוא ישאר כאן. ואני, כאמור, בונה ישיבה בשביל הקב"ה!"

"כך זוכים! משום כך זוכים!" סיים רבי אשר.

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, נאה דורש)

ויבוא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו' (יה, יב)

וכי לחם בלבד אכלו בסעודה? בליקוטי חידושי לש"ס, אמר על כך האדמו"ר בעל "אמרי אמת" מגור דבר חריף ומבריק: בגמרא (פסחים צב) הובאה שיטת בית הלל ש"הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר", ולכן המתגייר בערב פסח אינו יכול לאכול קרבן פסח, משום שהוא צריך הזאה שלישי ושיביעי. ולפי זה יש להקשות, שהרי בפסוק שלפנינו נאמר "ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים וגו'", והרי על הפסוק "ויחד יתרו" מצינו בגמרא (פנהרין דס) "שהעביר חרב חדה על בשרו", ופירש רש"י שהכוונה שיתרו מל את עצמו ויתגייר, ואם כן היה בגדר של

לא כל האוזניים שוות...

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהְיוּ מִדְּבַר הַתּוֹרָה מְשֻׁבָּה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם. (י"ח, א')
 ופרש"י: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ" - מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. (מכילתא, זבחים קט"ז).

לכאורה יש להבין: וכי רק יתרו שמע על הניסים שארעו לעם ישראל, הלא כל העולם כולו שמע? מדוע, איפוא, יתרו היה היחיד שבעקבות אותה שמיעה, עשה שינוי מרכזי בחייו, ובא לחסות תחת כנפי השכינה?
 את התשובה נוכל להבין על פי המעשה הבא:

'מחנה מונק' הינו מחנה קיץ לנערים, הפועל בניו יורק. מידי יום ביומו אורגן במחנה לימוד תורה לנערים השוהים בו. קבוצות קטנות של נערים האזינו לשיעורים של מלמדים מיוחדים מקרב חברי הצוות. באחת הקבוצות היה נער צעיר שנהג לחלום ול'רחף' בזמן השיעורים. הוא מעולם לא נטל בהם חלק פעיל, ונראה היה כאילו אין הוא מודע לנושא הנלמד. כעבור מספר שבועות נואש המלמד כליל, וחדל ממאמציו לעורר את הנער להשתתף במהלך השיעורים. כל עוד לא הפריע הנער למהלך התקין של השיעור, הניח לו המלמד לנפשו. באחד הימים עסקו במחנה בלימוד פרק 'לולב הגזול' במסכת סוכה. הנושא היה איסור אכילת 'חדש' ביום ט"ז בניסן. המלמד קרא את דברי הגמרא, והסביר לתלמידים, שלמרות שמן התורה בזמן שאין בית המקדש קיים, מותר לאכול מן התבואה החדשה החל מבוקרו של ט"ז בניסן, תיקן רבי יוחנן לאסור אכילת 'חדש' לאורך כל היום. הטעם לכך, הוא משום שאנו חוששים כי במהרה יבנה בית המקדש השלישי, ואנשים ימשיכו בהרגלם לאכול 'חדש' קודם הקרבת העומר. לפתע נשמע קול מירכתי החדר: "יהיה זה נפלא אם יבוא המשיח!". כל הנוכחים הסבו את ראשם כדי לראות מיהו הדובר, והופתעו לגלות שמדובר באותו נער שתקן. גם המלמד שהיה משוכנע שאין הוא שם לב למתרחש בשיעור, נדהם מאד כאשר נוכח לדעת שהילד האזין לכל מילה. בערב, שוחח המלמד עם הרכז הלימודי במחנה, הרב ניסן וולפין, וסיפר לו על הנער שפתח לפתע את פיו והגיב למתרחש סביבו. "נדמה לי שאני יודע, מדוע דיבר הרעיון של משיח ללב הנער", אמר הרב וולפין, "זהו נער יתום. הוריו נפטרו עליו בשחר ילדותו, והוא גדל בבית סבו וסבתו. בודאי הוא חש שכאשר יבוא המשיח, יוכל לשוב ולפגוש את הוריו". המלמד החליט לעשות ניסוי בטן בבוקר יום המחרת. כאשר התכנסה קבוצת הנערים ללימוד משותף, שב הרבי לדברי הגמרא האומרת שבית המקדש השלישי יכול להיבנות בכל רגע. "עכשיו", שאל הרבי, כביכול מדבר אל עצמו, "האם לא יהיה נפלא כאשר יבוא המשיח?". "כן!", נשמע קולו של אחד הנערים, "נוכל אז להתפלל בבית המקדש!". "יהיה זה נפלא!", הצטרף נער נוסף לקריאה, "כי אז נעלה כולנו לארץ ישראל ונגור בה". הרבי הביט לעבר הנער בירכתי החדר והמתין לתגובתו. הנער הרהר מעט, ואז לפתע אמר בכמיהה, בקול קלוש שבקושי היה ניתן לשומעו: "בודאי אנו מצפים למשיח! כי אז יהיה תחיית המתים". בערב סיפר המלמד לרב וולפין על תגובת הנערים. חייך הרב וולפין ואמר: "שים לב, שכל אחד שומע את אותם הדברים מנקודת מבט שונה. כאשר סיפרת לנערים שהמשיח צפוי לבוא בכל רגע, כולם שמעו בדיוק את אותו משפט, אבל אחד שמע בדברים את בנייתו הצפויה של בית המקדש, חברו, שמצפה לעלות לארץ ישראל ולגור בה, ראה בכך את הגשמת חלומו, ואילו אותו נער יתום המצפה לפגוש את הוריו, העלה במחשבתו את נושא תחיית המתים".

הרי לנו, כי יכולים כמה אנשים לשמוע דברים זהים, אך כל אחד יאזין לדברים בצורה שונה, על פי דרגתו הרוחנית ועל פי מאווייו ורצונותיו. ומכאן, תשובה לשאלתנו, כפי שהיה מבאר המשגיח רבי יוסף לייב ננדיק זצ"ל:

שכן, זהו ההבדל בין תגובתו של יתרו ששמע על הניסים שארעו לישראל ובא להתגייר, לבין שאר העמים ששמעו ולא באו. קבוצת אנשים המאזינה יחדיו לאותו סיפור, כל אחד שומע אותו אחרת, ומוציא ממנו מסקנה שונה. כאשר יוצאת שמועה בעיר, כי פלוני התעשר, אוהביו וקרוביו שומעים ושמים. הסוחרים לעומת זאת, חושבים כי מעתה הוא ראוי לעשות איתו מסחר. ואילו הגנבים, מהרהרים על מקום נוסף שכדאי לבקר בו... כן הדבר בסיפור יציאת מצרים. לא כל השמיעות היו שוות: "שמעו עמים - ירגזון", הם חששו כי גורלם יהיה כגורל מצרים. אלופי אדום - נבהלו, אילי מואב - נאחזו רעד, יושבי כנען - נמוגו. עמלק שמע, והחליט להילחם בישראל. ואילו יתרו, גם הוא שמע, אבל שמיעה אחרת היתה לו. כשהבין את המסר הטמון באירועים, החליט לבוא ולהתגייר.

(מתוך "ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

האם מותר לתלות שלט הקדשה בבית הכנסת למתפללים שמפקידים כספים בקופת קרן הבניין?

שאלה: בקהילה מסוימת עוסקים בבנין בית מקדש מעט ומבקשים את עזרת הציבור למצוא הפקדות עבור "קרן הבנין". הגבאים תלו לצורך זה שלט גדול עם משבצות, כאשר מי שמפקיד משלש עשרה אלף נה עד עשרים אלף נה נקרא "עמודי כסף" ומי שמפקיד מעל עשרים אלף נה נקרא "עמודי זהב", ובכך רוצים לזרז את הציבור להשיג הפקדות ולהקל על הגבאים. האם יש בזה איסור ריבית? תשובה: שאלה חמורה מאוד, ואינו דומה שאלה של יחיד לדבר הנעשה בציבור ובפרהסיא, ובודאי יש בזה איסור ריבית דברים, ויש להורידו, אלא אם כן יש לעמותת בית הכנסת היתר עיסקא. ועל זה יש להמליץ: "סכנה - כאן בונים", כי בכל בנייה מצוי הרבה שאלות של ריבית מצד המפקידים [מלוים] ומצד החוזים עם קבלנים וחומרי בנייה, וחייבים לעשות היתר עיסקא בפיקוח הלכתי. (הרה"ג רבי מרדכי הלוי שורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית)

חידה שבועית

לא סלרית אותי באנצוף, לא פותחית אותי באפתת, וחי סלרית אותי הוא לא
 הפותת. מי אני?

תשובה על חידה פר"ש: על המילים "ותעל שכבת הטל" מסביר רש"י שעם זריחת החמה עולה הטל, ואם תמלא שפורפית ביצה בטל ותסתום את פיה ותניחה בחמה היא עולה מאליה באויר. תשובה לחידה: אשתך כנפן פוריה, בניך כשתילי זיתים" (תהילים קכ"ח) שם הזוכה: משפחת ברקוביץ

מזל טוב

מרכז העיב: משפחות קרמו - בית - דין לנשואי הבת הנכדה
גני הדב - משפחות אברהמי - קטנוב להולדת הבת הנכדה משפחות ליזרוביץ - גנוט להולדת הבן הנכד משפחות סלומנס - לוי להולדת הבת הנכדה משפחות קורנגוט לנשואי הבת משפחת רייכנברג לאירועי הבת משפחת אטינגר לאירועי הבת משפחת גינזבורג לנשואי הבן משפחת זילברמן לנשואי הבן משפחות מונק - ייסי להולדת הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

